

BISPEVISITAS
I HØYLANDET, SKAGE OG RANEM SOKN
I NAMDAL PROSTI

3. – 7. februar 2010

BISKOP TOR SINGSAAS
PROST INGE TORSET

Visitansens særpreget – innsteg i forberedelsesarbeidet

Visitansen ble holdt i soknene Skage, Ranem og Høylandet som dekkjer kommunene Overhalla og Høylandet. Lokalsamfunnene er preget av primærnærings og industri.

Det ble i forberedelsene til denne visitansen lagt vekt på å vise kirken som del av lokalsamfunnet. Kirken deltar i de i utfordringene som mennesker og samfunn møter.

En valgte bevisst arbeidslivet som inngang/nøkkel til sosialt liv. Det ble lagt opp til å besøke diakonale tiltak og helseinstitusjoner som utgjør nerve i samvirket mellom kirke og lokalsamfunn for øvrig. I samtale med skolene ville menighetene ta opp felles utfordringer i å danne et "vi" som ikke ekskluderer.

Som hovedtema for visitansen ble valgt "Overhalla og Høylandet i verden – hvordan møter vi det nye/det ukjente?". Mennesker bærer et mangfold av historier med seg – også de nye beboerne som kommer hit. Mottak av flyktninger aktualiserer sammenhengene her hos oss. Hvordan være kirke og lokalsamfunn i godt samspill?

Det var et mål at visitansen skulle vise biskopen særpreget ved de bygdene som ble besøkt. Sammen med menighetsrådene fikk biskopen innblikk i lokalhistorie og nyte godt av lokale mattradisjoner gjennom måltider på Hyllenget og Børstad gård.

Ut fra disse perspektivene ble følgende program lagt for visitansen:

**PROGRAM FOR BISPEVISITAS I HØYLANDET, RANEM OG SKAGE SOKN
I NAMDAL PROSTI 3. – 7. FEBRUAR 2010**

Onsdag 3. februar

- 08.30 – 09.15 Oppstart på kirkekontoret i Overhalla
09.30 – 10.30 Øysletta skole
Opplegg med medvirkning fra skoleelever og dialog med biskopen
11.00 – 13.00 Dialogmøte mellom næringsliv og biskop, Skogmo industripark
Lunsj, inngår i rammen av møtet med næringsliv
13.30 – 14.30 Omvisning, møter med ansatte, Skogmo industripark
15.00 – 16.30 Møte med lærere og rektorer fra begge kommuner. Hunn skole
17.00 – 19.00 Middag. Skage frivillighetssentral
19.30 – 20.30 Gudstjeneste m/ nattverd i Skage kirke
Liturg og predikant: Sokneprest Anders Hammer
Ministranter: Konfirmantene. Biskopen hilser. Kantor: Tor Moe

Torsdag 4. februar

- 08.30 – 09.00 Oppmøte på kirkekontoret i Overhalla
09.00 – 11.00 Møte med Overhalla og Høylandet kommune. Overhalla hotell
11.00 – 12.00 Møte med helsesektoren. Overhalla hotell
12.00 – 13.00 Lunsj. Overhalla hotell
13.30 – 14.30 Møte med kirkelig ansatte i soknene. Overhalla helsesenter
14.30 – 15.30 Andakt m/kaffe og kulturelle innslag på Overhalla helsesenter
Andakt v/ prestevikar Øyvind Foss. Biskopen hilser
Organist: Håkon Haga Kaldahl
15.30 – 17.30 Møte med menighetsrådene for Ranem, Skage og Høylandet
Overhalla helsesenter
17.30 – 19.00 Middag
19.30 – 20.30 Gudstjeneste m/nattverd i Ranem kirke. Liturg: Spr. Anders Hammer
Predikant: spr. Elisabeth Torseth. Hovedcelebrant: biskop Tor Singaas
Ministranter: konfirmantene. Organist: Øystein Haga Kaldahl

Fredag 5. februar

- 08.30 – 09.30 Oppstart på menighetskontoret på Høylandet
Sokneprest, kirkeverge, ordfører, rådmann, biskop, prost
- 09.45 – 10.15 Høylandet skole. Barne- og ungdomskultur
Biskopen treffer skolebarna.
- 10.30 – 11.00 Besøk på Frivillighetssentralen
- 11.10 Andakt på sykehjemmet v/ spr. Elisabeth Torseth. Biskopen hilser.
Organist: Asbjørg Sælleg
- 12.00 – 13.30 Lunsj og omvisning på Namdal rehabiliteringssenter
- 14.00 – 16.00 Møte med prostiets prester, diakon, kateket, menighetspedagog,
kirkevergene i Midtre Namdal og Høylandet. Kommunestyresalen
- 16.15 Middag på Børstad gård (Høylandet)
- 18.00 Biskopen tilgjengelig for pressen, Børstad gård (Høylandet)

Søndag 7. februar

- 11.00 Visitasgudstjeneste i Høylandet kirke m/dåp
Høylandet kirkes 150-årsjubileum markeres ved gudstjenesten
Prost Inge Torset intimerer. Liturg: sokneprest Elisabeth Torseth
Predikant: Biskop Tor Singsaas.
- 13.00 Kirkekaffe på Høylandet samfunnshus
Biskopens visitasforedrag

1. TILSATTE

Høylandet sokn:

Sokneprest Elisabeth Torseth, 100%
Kirkeverge/kirketjener Kjell Oddbjørn Øie, 50% / 50%
Organist Asbjørg Sælleg, 35%
Klokker Randi Hammer, 5%
Kirketjener Terje Grønnesby, 50 % (engasjement)

Ranem og Skage sokn

Sokneprest Anders Hammer, 100%
Kirkeverge Helge Lauvsnes, 100% (Midtre Namdal fellesråd)
Assisterende kirkeverge/prostese­sekretær May-Britt Skaret, 100% (Midtre Namdal fellesråd)
Kirketjener/kirkegårdsarbeider Arild Estensen, 100%
Kantor Elina Karpinski, 90% i fellesrådsområdet, ca 45% stilling i Ranem og Skage sokn)
Kontorfullmektig Britt Aasbakk, 30%
Kontorfullmektig Karin Solum, 10%
Daglig leder Solvår Rustad Rian, 10%

Under visitasen gjorde følgende personer også tjeneste i soknene som ble visitert, dels på grunn av permisjoner, dels sykemeldinger:

Kantor Tor Moe, (100% stilling i Midtre Namdal fellesrådsområde/ Namdal prosti)
Diakon Jon Ingar Østnes, (100% stilling i Midtre Namdal fellesrådsområde/ Namdal prosti)
Prest Irja Lipsonen Foss, (100% stilling i Midtre Namdal fellesrådsområde/ Namdal prosti)
Prest Øyvind Foss, (100% stilling i Midtre Namdal fellesrådsområde/ Namdal prosti)

2. ORGANISERING AV VIRKSOMHETEN

Fellesrådsområdet Midtre Namdalen er arbeidsgiver for kirkelig ansatte i Skage og Ranem sokn (tidligere Overhalla fellesråd), sammen med soknene som tidligere hørte under Namsos, Flatanger og Fosnes fellesråd. Midtre Namdalen kirkelige fellesrådsområde omfatter nå altså kommunene Namsos, Flatanger, Fosnes og Overhalla.

I Høylandet sokn er menighetsrådet også fellesråd og har arbeidsgiveransvar for de kirkelige tilsatte. Det geografiske soknet faller sammen med Høylandet kommune.

Prestene er ansatte med Namdal prosti som tjenstedistrikt.
Sokneprest Hammer har Skage og Ranem sokn som spesifikt tjenstested
Sokneprest Torseth har Høylandet sokn som spesifikt tjenstested

Fra organisering av den kirkelige tjeneste i Midtre Namdal fellesrådsområde vises videre til kirkeverge Helge Lauvsnes beretning som er vedlagt protokollen.

3. STYRINGSORGAN, ADMINISTRASJON OG TILSATTE

3.1. Møte med menighetsrådene

Til stede:

Maj Høglo, Gunhild Moa, Gunn Karin Hildrum, Morten Haugen, Håkon Estensen, Sten Gunnar Heimdal, Stein Engstad, Ellen K. T. Solstad, Elin M. Mevassvik, Eldrid Aarmo, Lena Almås, Anne Børstad, Kari Mørkved Romstad, Hild Sissel Viken, Arvid Aune, Sissel Gustad, kirkeverge Helge Lauvsnes, Kirkeverge Kjell O. Øie, dagl. leder Solvår Rustad Rian, sokneprest Anders Hammer, prost Inge Torset, rådgiver/referent Einar Vegge, biskop Tor Singsaas.

Innhold

Biskopens innledning:

- Å oppmuntre til fortsatt tjeneste er kjernen i biskopens tilsynsansvar.
- Bibelfortellingen om den bortkomne sønn/datter viser oss en Gud som ikke oppgir sine.

Skage menighetsråd og Ranem menighetsråd

– innledninger ved leder Sissel Gustad (Skage) og leder Arvid Aune (Ranem)

- Skage menighetsråd har brukt tid på diakoniplan. Det er laget et A4-ark som gjelder for hver måned. Oppdaget at ”Vi hadde egentlig mer enn vi visste om...”
- arbeidet med gudstjensteforordning -i denne ligger det strategiske valg. Framlegges for menighetsmøtet i vår for godkjenning, sendes siden til biskopen for godkjenning
- Opplegg for 4års-bok og 7års-bok beskrevet.
- Menighetsrådene vurderer å forsøke ”lys våken”
- Konfirmantene: Samlinger med foreldre som vaffelstekere, halvtimes gudstjeneste etterpå.
  - pilgrimsvandring til Gløshaugen
- Frivillighetssentralen (Skage) – hvordan kan en bruke huset?
  - integrert del av kirketun og bygdeidentitet, strategisk alliansebygging
- nytt av året: et arbeidsutvalg både for Skage og Ranem menighetsråd
- Kirka må bli mer iherdig i å markedsføre seg... - hvordan utvikle samarbeidsrelasjoner?
- fellestrådsprosjektet ”Midtre Namdalen”: utnytte det som foreligger av kompetanse og ressurser, bruke litt over hele fellestrådsområdet

Høylandet menighetsråd – innledning ved leder Hild Sissel Viken

- involvering i gudstjenestene – barn, foreningsliv
- gudstjenestenes preg i Høylandet, Kongsmoen og Drageid kirke
- frimodighet til skolegudstjenesten - en del av vårt kulturuttrykk, akseptert og villet uttrykk for samarbeid mellom kirke og skole.
- menighetens ordning med broderte dåpskluter
- 4års-bok: alle møtte (21) i år, 7års-bok, Kirkeverter
- friluftsgudstjenester
- Kirkesøkning: relativt sett ganske bra. Mange går til nattverd.

Utfordringer som kom fram i samtalen:

- Jobbe med strategiske grep og visjoner. Formulere noen mål for menighetsrådenes arbeid.
- Hvordan åpne nattverden for flere? – rekke mennesker evangeliet

- det er behov for stillinger som kan drive direkte menighets(relatert)arbeid: trosopplæring, diakoni
- Konfirmantleir. Det er for tiden ikke fast tilbud om konfirmantleir. Noen ideer ble spilt inn:
  - 2.- og 3.årskonfirmanter kan være med som leirstøtte – lederopplæring/engasjement
  - organisering av leir på sæter, bygdefolk som leirledere
  - låne leirsted?(Sømljøya)
  - leir en utfordring i prostiet/ for prost
- Utfordring til å samarbeide ut over menighets- og fellesrådsområder
  - få mer ut av ressursene av å gå sammen om ting
  - biskopen ba Høylandet se igjen på fellesrådsorganisering med åpent sinn.
- Dåpsopplæring en stor oppgave nå, etter at kristendomsopplæring i skolen ikke er der lenger.
- Hvordan står det til med grunnopplæringa når vår generasjon er borte?
  - Biskopen gjorde rede for Den norske kirkes Trosopplæringsreformen, opplæring for barn 0-18 år.
- Planen: "Gud gir – vi deler". I en førtiårsperiode (fra 1969 iflg. lovverk) har vi egentlig hatt en tilfeldig dåpsopplæring. Fullfinansiering av dåpsopplæringen jobber en nå intenst politisk for å oppnå.
- videre arbeid med diakoniplan
- Å gjøre stas på frivillige: lage frivillighetsfest, satse videre på kirkeverter

Refleksjon

Kirka har en sterk posisjon i de tre soknene – den forvalter en stor kapital (f. eks nesten 100% oppslutning om kirkelig konfirmasjon). Folk åpner sine dører og sine liv for kirkas representanter. Kirka har likevel mer å gå på når det gjelder vitalisering og oppmuntring av folk flest til å ta ansvar og regne seg som naturlig del av kirkas liv.

Menighetsrådene skjønner sin oppgave godt i å være en god samarbeidspartner og medspiller med det store folkelivet i bygdene og tradisjonelt organisasjonsarbeid.

3.2 Personlige samtaler

Gjennomført med sokneprest A. Hammer

3.3. Møte med kirkelig ansatte i Skage, Ranem og Høylandet sokn

Til stede:

Anders Hammer (sokneprest), Karin Solum (kontorfullmektig), Tor Moe (kantor), Asbjørg Sællæg (organist), Kjell O. Øie (kirkeverge/kirketjener), Jøran Jørgensen (kirkegårdsarbeider), Arild Estensen (kirketjener/kirkegårdsarbeider), Heidi Moen (kontor/gravarkiv), Mai-Britt Skaret (assisterende kirkeverge), Helge Lauvsnes (kirkeverge), Jon Ingar Østnes (diakon/vikarprest), Berit Aasbakk (kontorfullmektig/redaktør), Solvår Rustad Rian (kantor), Inge Torset (prost), Einar Vegge (rådgiver/referent), Tor Singsaas (biskop).

Innhold

Prosten ønsket velkommen til møtet.

I Arbeidet kan vi hente ut det viktigste og beste i oss selv, derfor er arbeidet så betydningsfullt. På denne bakgrunnen ble møtets deltakere på rundgang invitert til å dele sine erfaringer ut fra følgende spørsmål: "Hva er du fornøyd med? Hva hadde du ønsket annerledes?"

De ansatte fortalte fra sine ulike arbeidsområder:

- De menneskelige møtene ble framhevet av bl.a. kontorpersonele i førstelinjetjenesten, musikere og kirkegårdsarbeidere. Hvordan gi svar på menneskers livserfaringer i høytid og i sorg? I diakoni og konfirmantarbeid ble samarbeidet med frivillige og alt det verdifulle som møtet mennesker gir, vektlagt.
- Nyorganiseringen av arbeidet gjennom Midtre Namdal fellestråd ble berørt av mange. Et utvidet arbeidsfelleskap oppleves nå som et gode, selv om prosessen dit har vært krevende. Tett ledelsessamarbeid mellom kirkeverge og prost ble vektlagt. En god utvikling beskrives i det å fokusere at alle er like viktige i arbeidsfelleskapet.
- Flere ga uttrykk for stolthet over jobben de står i.

Utfordring

- ønskelig med bedre tilbud om kurs for kirketjenere og annet førstelinjepersonele.

Refleksjon

I samtalen kom det fram en godt utviklet bevissthet om at kirkens medarbeidere tar vare på de store øyeblikkene i menneskers liv. Det krever varsomhet og innlevelse.

3.4. Møte med prostiets vigslede medarbeidere

Til stede:

Magne Fossum (diakon), Birgith Borch L. Østnes (sykehusprest), Jon Ingvar Østnes (diakon), Astrid Angelus (menighetspedagog), Gunn Ågot Leite (kateket), Hilde Lundquist (prest), Bjarne Gustad (prest), Kjell Gundersen (prest), Mark Akali (prest), Inger Fredrikke Trapnes (prest), Anders Hammer (prest), Øyvind Foss (prest), Irja Lipsonen Foss (prest), Helge Lauvsnes (kirkeverge), Kjell Oddbjørn Øie (kirkeverge), Inge Torset (prost), Einar Vegge (rådgiver/referent), Tor Singsaas (biskop)

Innhold

Prosten ønsket velkommen og brakte hilsen fra sokneprest Elisabeth Torseth, fra sykehuset. Han ga så en kortrapport fra visitasopplevelser og ros til sokneprest A. Hammer for forberedelsene til visitasen. Prosten uttrykte at erfaringene fra denne visitasen viser at det ligger en latent bestilling/forventning til kirken i samfunnet. Gjennom biskopens møter med lederskap og brukere i skole, helse og næringsliv, får visitasinstituttet fram positive forventninger til kirken. Hvordan kan vi i Namdal som felleskap forvalte de gode forventningen som er skapt?

Biskopen betegnet dette møtet som en nyordning. Dette blir biskopens anledning til å møte prestene/de vigslede som har prostiet som tjenestedistrikt sammen med kirkevergene på visitasstedene ca. annet hvert år. Om visitas som arbeidsform og denne visitasen spesielt: Utfordre menighetsråd og prest: Har dere en overordnet tanke/idé som dere ønsker å belyse deres arbeid gjennom?

Denne visitasens overordnede tema har blitt: Overhalla og Høylandet i verden - Hvordan møter vi det fremmede, det som er annerledes? Vi har endt opp med en øktbevissthet om møteplasser. Vi må møtes, det er strategisk viktig for å skape forståelse i lokalsamfunnet.

Ut fra bibelteksten 2. Kor. 5, 17-21 reflekterte biskopen videre over hva det vil si å stå i forsoningens tjeneste.

Denne innledningen åpnet en samtale om forsoning med innspill om bl.a:

- sammenhengen mellom gode parforhold og å være i stand til å elske seg selv.
- samtaler ved livets slutt: å hjelpe folk til å bli forsonet med hverandre igjen.
  - noen kan ikke forsones, overlate til Gud å tilgi den personen, så skal du få slippe...
- ungdom/konfirmanterens problematiske livssituasjoner på grunn av konfliktfylte familierelasjoner.
  - deres vektlegging av trofasthet i parforhold som en grunnverdi på bakgrunn av egne erfaringer med mistillit og brutte relasjoner i foreldregenerasjonen.
- forsoning ikke motsetning til å tåle å være til stede i konflikt, forsoning forutsetter at en ikke flykter fra det problematiske
- forsoning som den veien Jesus har lært oss å gå
  - Gud er også hos de som ikke har greid å finne ut av det med hverandre..
  - å skape forsoning er aldri en lettveint vei; første bud er at et menneske opplever seg forstått, til forskjell fra å bli forklart
- vi må leite etter et ord som gjør det vi her snakker om mer hverdagsnært og forståelig enn begrepet "forsoning" gjør.
  - gangbare forslag: Gjøre opp med hverandre?; konfliktråd

Andre del av møtet bestod i at medarbeiderne etter tur fortalte om sin arbeidssituasjon nå og utfordringer/temaer som opplevdes viktig å dele i kollegafellesskapet. Bl.a. ble følgende tematisert:

- arbeidet i grenseregionen – erfaringsutveksling og samarbeidsprosjektet "Grenseløs"
- Trosopplæringsmidler, hvordan skal vi samarbeide og hvem skal samarbeide?
- Samhandling og vi-følelse, både når det gjelder økonomiske midler, menneskelige ressurser
- og kompetanse
  - behov for å legge om vokabularet, slik at kirken er et stort vi, alle døpte, ansatte og folket.

Utfordringer

Gjennom delerunden kom disse konkrete utfordringene fram:

- savn av ungdomslederutdanning og "begivenheter/happenings" med kristen profil for ungdom.
- viktigheten av å rekruttere en prest til Klinga
- savn av veiledningstilbud i tjenesten
- vemodighet over at kristne grupperinger i Namdalen kan omtale hverandre på en slik måte at det kan nære mismot - Hvordan skal vi holde motet opp hos hverandre i det å være glad i Jesus?

Konklusjon

Glede over den åpenhet og forventning som visitasen viser at folk i Namdalen har til kirkens rolle i lokalsamfunn og livstolkning, fikk danne utgangspunkt for møtet. Møtet inneholdt en viktig samtale om forsoning. Utfordringer og gleder ved å stå i kirkelig tjeneste i prostiet kom fram.

4. DIAKONI

4.1. Møte med helsesektoren, Overhalla

Til stede:

fagsjef Bente Aunesmo, enhetsleder helse og familie Heidi Kildal, leder NAV Marit Lie, oversykepleier Kirsten Svanaunet, hjelpepleier/repr fagforbundet Toril Ågesen, dagl leder Solvår Rustad Rian, sokneprest Anders Hammer, prost Inge Torset, rådgiver/referent Einar Vegge, biskop Tor Singsaas.

Innhold

Fagsjef Bente Eidesmo innledet med å ta utgangspunkt i Overhalla kommunes visjon: Positiv, frisk og framsynt.

Psykososialt helseteam ble særlig fokusert i møtet. Ti samarbeidspartnere utgjør teamet, deriblant kirken v/ sokneprest. Teamet som helhet har ett fast møte per år. Ved konkrete hendelser blir relevante teammedlemmer aktivisert etter behov. Teamet fikk en viktig erfaring i og med drapssaken i 2007. Pårørendekontor ble opprettet 15 min etter meldingen - dette fungerte veldig bra i akuttfasen og i det videre arbeidet. Kirka ble åpnet, flere dager. Samlet erfaring: Gruppen fungerte forbilledlig, særlig fordi kontakten og samarbeidet var etablert på forhånd. I etterkant tilbød spesialisthelsetjenesten både gruppe- og individuell briefing.

Følgende samtaleemner ble fulgt opp i møtet, med bakgrunn i teamets erfaring fra drapssaken:

- Kirka er til stede i krisearbeidet først og fremst fordi en har kompetanse, kompetanse på ritualer og kompetanse på sorg. Det er viktig at de ulike aktørene bekrefter hverandres kompetanse.
- Noen fikk baksmell etterpå. Kan ledere gjøre noe med det?
- Krise kan bidra til overstimulering. Debriefing etterpå er svært viktig og bør gjøres i den gruppa som har jobbet sammen. Biskopen oppfordrer til å bruke det stedlige nettverket.
- forhold til presse i en krisesituasjon ble tematisert – erfaringsdeling.
- språk ble fokusert som en viktig faktor i helsearbeidet. Å bli forstått og å forstå er vesentlig for å oppleve seg regnet med. Det viser seg viktig i møte med eldre og det blir helt spesielt aktualisert i kontakt med innvandrere.
- forventning ble framhevet som stikkord: Det har en enorm verdi å bli møtt med forventning.
- formelle møtesteder bør etableres, det igjen vil åpne for de uformelle møtene.
- Respekt for det religiøse, det åndelige og det eksistensielle ved mennesket
  - kompetanse innenfor det religiøse feltet er og blir viktig. Gud går ikke over, verken i den tradisjonelt norske kulturen eller i den internasjonale verden. Biskopene utfordrer regjeringen til et grunnleggende arbeid med å skape en god religionspolitikk.

- døden som det ultimate møtet med det ukjente
  - tilstedeværelse med døende, å være der når livet blir brutt.
  - å møte sin egen dødelighet: "Jeg og døden-grupper" for helsearbeidere: Gi hjelp til å leve med egen sårbarhet og dødelighet

Utfordringer

Å forvalte den positive forventningen til kirka og presten som finnes i møte med kriser og død, uten å tilby mer enn det er mulig å håndtere eller følge opp. Kirkens begrensede personalressurser. En utfordring til god personalforvaltning.

Konklusjon

Biskopens oppsummering: Dette møtet vitner om høy profesjonalitet i helsearbeidet, dere når langt ut til brukere, tenker bevisst om kompetanse og å møte menneskers livsutfordringer. Kirkens rolle i krisesituasjoner og i møte med død begrunnes særlig i kirkens kompetanse på ritualer, på sorg og på livstolkning.

4.2. Møte med brukere og ansatte på Høylandet frivillighetssentral

(Til stede: biskopens følge + dagl leder, brukere)

Innhold

Det ble lagt til rette for samtale med brukerne av frivillighetssentralen. Åpent møte. Omvisning ved leder for frivillighetssentralen. Biskopen deltok i pilkastkonkurranse, med noe varierende treffsikkerhet.

Konklusjon

Et godt møte som ga anledning til samtaler, viste fram et levende sosialt miljø, ga brukere og ledere ett felles møte med biskop og de andre representantene for kirka.. Viste frivillighetskulturens betydning.

4.3. Lunsj og omvisning på Namdal rehabiliteringssenter, Høylandet

(Til stede biskopens følge + leder av rehabiliteringssenteret)

Innhold

Det ble gitt en grundig omvisning og orientering. Lunsj i kantina på rehab.senteret. Imponerende bygg. Gjennomtenkt arkitektur, fargesetting og utsmykning – tanken at dette bidrar til god helse og bedre rehabilitering. Åpent treningssenter og svømmebasseng for bygdas innbyggere. Rehabiliteringssenteret er et godt eksempel på viktige samfunnsinstitusjoner som gir lokalsamfunnet et kvalifisert fagmiljø og betydningsfulle funksjoner.

Refleksjon

Det ble i liten grad lagt til rette for dialog med biskop og kirken i dette møtet. Kirkens representanter fikk en god og interessant omvisning, men kirkens bidrag inn i dette helsearbeidet ble ikke etterspurt. Derfor ble møtets dialogiske preg begrenset.

4.4. Andakt på Overhalla helsetun

Øyvind Foss holdt andakt. Biskopen møtte beboere/brukere og holdt en hilsen. Pensjonistkoret sang og det ble servert kaker og kaffe.

4.5. Andakt på Høylandet sykehjem

Irja Lipsonen Foss holdt andakt. Biskopen møtte beboere/brukere og holdt en hilsen. Høylandssangen og dikt ble framført ved brukere. Servering.

5. KIRKELIG UNDERVISNING

5.1. Trosopplæring

Konfirmantarbeidet

Konfirmantene er godt integrert i gudstjenestearbeid. Aktiv utforming og medvirkning i gudstjenesteledd som ministranter – dette skjer kontinuerlig gjennom konfirmantåret.

Frivillige voksne engasjert, stiller med vafler til undervisningssamlingene.

Utfordring når det gjelder leirtilbud

- knyttet til folks forlegenhet mht å kunne representere kirka. Kirka er de ansatte?

Er det mulig å utvikle et opplegg der fjorårskonfirmanter og eldre ungdom blir hjelpeledere?

Refleksjon

Menighetsrådenes rapportering viser at trosopplæringen knyttes til faser der barn synliggjøres i gudstjenestene. Denne delen fungerer bra.

En har hatt barnegospel, men barnekorvirksomheten er nå hvilende.

Visitasen har vært betydningsfull mht samarbeid med skolene – positivt å se at kirke og skole har felles ansvar for et godt lokalsamfunn.

6. KONTAKT MED SKOLER OG OPPVEKSTSENTER

6.1. Besøk på Øysletta skole

Til stede:

4. og 5. klassetrinn; elever fra Øysletta skole, Hunn skole og Overhalla barne- og ungdomsskole deltok, klasselærer, rektor, biskopens følge

Innhold

Hovedtema for opplegget var vennskap og arbeid mot mobbing.

Elever framførte sang, instrumenter og vokal

Rektor orienterte om mål og arbeidsmåter i skolens program mot mobbing, Zero.

Grunnverdiene i MOT ble presentert: Mot til å leve, mot til å bry seg, mot til å si nei.

Biskopen responderte med betraktning til temaet, med utgangspunkt i bilder og tekster som elevene hadde utstilt i klasserommet.

Biskopen svarte på spørsmål som barna hadde forberedt.

Konklusjon / Refleksjon

God dialog med både barna og de voksne. Det ble et meget positivt samspill mellom kirke og skole gjennom biskopens besøk. Dette bør gi godt grunnlag for videre samarbeid.

6.2. Besøk på Høylandet skole

Alle elevene var samlet i gymsalen. Elever ved musikkskolen framførte musikk. Biskopen hilste til skolen/elevene. hovedtema: vennskap. Biskop svarte på spørsmål fra barna.

God dialog. Bekrefter et godt samarbeidsklima mellom kirke og skole.

6.3. Møte med skoleledelse og lærerne

Deltakere: Fagsjef oppvekst, rektorer og lærere fra Overhalla barne- og ungdomsskole (OBUS), Øysletta skole, Hunn skole, biskop m/følge

Fagsjef Anders Bjøru holdt en tematisk innledning til møtet. Han valgte som utgangspunkt for sin refleksjon å slå fast at vi er del av en global sammenheng, enten vi vil eller ikke. Herfra snakket han om visitasens tema "Det nye, det ukjente, det usikre - hva gjør vi i møte med det fremmede og det uforutsette som oppstår?"

Bjøru tok spesielt opp bosetning av flyktninger. Kommunen har takket ja til å ta imot 15 personer, i første omgang kommer det fem. For oss handler det om å stille opp for dem som ikke kan bo i hjemlandet sitt, vi må møte dem som enkeltmennesker. Vår utfordring er å inkludere dem. Hvordan kan skolene spesielt, og lokalsamfunnet som helhet, bidra til dette?

Ut fra dette ble følgende tema tatt opp i samtalen, der bl.a. biskopens respons var førende, sammen med innlegg fra lærere, miljøarbeidere og kirkelig ansatte:

- Kunsten å inkludere
  - det handler om godt lederskap, å skape forventning.
  - å velge innsteg er viktig, det gjelder både i møte med barn og med naboer
- Verdier og holdninger vesentlig å arbeide med:
  - en skole fri for mobbing - MOT skal være synlig i skolene
  - en skole som inkluderer alle, betyr at en kan mene hva en vil, men ikke ytre seg slik at en truer grupper og enkeltmennesker
- Ikke stå for en gruppetenkning som nagler personer til fastlåste bestemmelser. Treffe mennesker ansikt til ansikt.
- Inkluderingsens språk starter i fortellingen. Hvordan klare å integrere den fremmede så hun får bli en del av den felles fortellingen. Fortellingene må lyde for at vi skal høre sammen, for grunnfortellinger former livene våre.

Utfordringer

- Overhalla har en utfordring i sin nære historie i møte med det fremmede.
  - Media har bidratt til å støtte opp om skepsisen overfor det fremmede, de gode kreftene har ikke kommet fram.
- De fremmede/det fremmede – kan vi betrakte dem/det som en berikelse?
  - Hva slags tanker har vi som samfunn om dem som kommer hit, hva vitner norsk politisk praksis om?
- Voksnes ansvar: Å være villige til å ta ansvar som verdiarbeidere og som kulturformidlere, barn trenger tydelige voksne.

Konklusjon/refleksjon

- Et viktig holdningsskapende arbeid drives kontinuerlig i barne- og ungdomskulturen. Skole og oppvekstsentre er helt sentrale i holdningsdannelsen. Det er viktig å styrke bevisstheten om den fremmede som berikelse.
- Det er et felles ansvar for kirke og skole å formidle fortellinger som forener barna. Å opprettholde og vitalisere grunnfortellingene er en kjerneoppgave.
- Kirke og skole må vise vilje til å ta utfordringene som barn står overfor, på alvor.

7. BEFARING AV KIRKELIGE BYGG OG ANLEGG

Det vises til prestens "Befaringsrapport i forbindelse med visitasen i Overhalla og Høylandet 3. – 7. febr. 2010". Rapporten er vedlagt.

8. MØTE MED KOMMUNELEDELSE

Til stede:

Ordfører Overhalla Jostein Hildrum, varaordfører Overhalla Karen Hasselvold, formannskapsrepr. Overhalla Solvår Rustad Rian, rådmann Overhalla Trond Stenvik, ordfører Høylandet Lars Otto Okstad, rådmann Høylandet Reidar Viken, formannskapsrepresentant Randi Hammer, kirkeverge Midtre Namdalen Helge Lauvsnes, fellesrådsleder Midtre Namdal Kristen Dille, kirkeverge Høylandet Kjell O. Øie, menighetsrådsleder Høylandet Hild Sissel Viken, Sokneprest Anders Hammer, prost Inge Torset, rådgiver/referent Einar Vegge, biskop Tor Singsaas.

Innhold

Ordføreren i Overhalla ønsket velkommen som vert for møtet. Biskopen ledet så møtet. Biskopen beskrev innledningsvis bispevisitasens genre og vektla to brennpunkter:

- å bekrefte det positive
- å peke på det som en bør arbeide mer med

Ordførerne for de to kommunene presenterte deres særpreg og samarbeidsrelasjonene til kirken. Biskopen innledet til samtale om ressurser og utfordringer i kirkesamarbeidsrelasjonene. Kirkevergene, fellesrådsleder og menighetsrådene presenterte kirkens økonomiske tilstand og generelle rammevilkår.

Overhalla

- et blikk på Overhallas historie tilbake til kristningstida, med Ranem kirke fra 1187 som viktig identitetsbærer for kommunen. Ranem kirke er kommunens tusenårssted.
- landbruk og næringsliv: Kommunen er preget av landbruk, men også et betydelig næringsliv med Skogmo industripark. Det er en betydelig andel pendlere. Jakt og fiske er viktig.
- innbyggertallet er nå ca 3600 – en gledelig stigning i folketallet igjen de siste år.
- Klima- og energiplan ble presentert. Alle kommunale enheter er sertifisert som miljøfyrtårn.
- kommunen er organisert i Midtre Namdal regionråd

I samtalen ble følgende tematisert:

- Organisering i en ny kirkedriftsmodell i Midtre Namdal.
  - jevnlig møter med alle fire rådmenn.
  - noen utfordringer overfor Overhalla kirkestab i innarbeiding av denne organiseringen

- tar inn over oss at vi lever i det samme økonomiske landskap som de øvrige instanser i kommunen. Det å møtes og snakke konstruktivt får vi til på en veldig god måte. Bevilgningene fra Overhalla kommune er i år i henhold til det fellesrådet har bedt om på alle punkter.
  - kommunen berømmes for måten å møte fellesprosjektet i kirkelig organisering. Utbyttet av det økonomiske volumet fordeles ikke nødvendigvis likt fra år til år. Både kirke og kommune oppnår driftsfordeler med et større økonomisk volum. KA vil være med tungt hvert år, betydelig nasjonal interesse for prosjektet. Prostens og kirkevergens samvirke i dette prosjektet vesentlig.
- Visitasoverskriften "Overhalla i verden". Viktig å våge å gå inn i smertepunktene. I Overhalla har det vært en mobbesak ved skole og debatten i kjølvannet av dobbeldrapene.
    - Ordfører og takket for den viktige og utmerkede jobben sokneprest A. Hammer gjorde i forbindelse med drapssaken. Bygdas åpne kirke ble et sted for flere enn de aller nærmeste pårørende. Biskopen sa at dette bekreftede kirkens posisjon i menneskers og lokalsamfunns liv – en tillit som er bygd opp gjennom hundreår.
    - Hvordan møter vi det fremmede? Perspektiv inn i dette: Hva må vi gjøre for å kunne friskmelde bygda?
- Ranem kirke som tusenårssted
    - Tusenårsporten, noen midler mangler.
    - behov for hus til konfirmantundervisning og mindre samlinger samt redskapshus.
    - avklare utfordringene ved å reise nytt hus i umiddelbar nærhet av et antikvarisk bygg, arkitektoniske utfordringer.
- Kirkelige stillinger
    - Trosopplæringsprosjektet – friske øremerkede midler bør/vil komme. Det har skjedd stor fornyelse og inspirasjon i prostier som har fått slike midler.
    - Huset blir viktig: langtidsfunksjon for trosopplærere som måtte komme til Ranem og Skage. Det gjelder å legge en struktur (i bygg) som er framtidrettet.

Høylandet

- Egen kommune siden 1900 (tidligere sammen med Grong)
- Høylandet kirke er 150 år i år. Med Høylandsteppet fra middelalderen, er Høylandet kirke svært viktig for bygda.
- 1270 innbyggere, har vært en nedgang, men nå flatet ut, stabilt. Yngre folk har tatt over gårder, tilvekst av barn. Bolyst-prosjekt, gratis tomter.
- Landbruket hovednæring. Skogbruk: gårdbrukerne eier selv skogen. Godt laksefiske, Sør-åa. Skogmo industripark viktig arbeidsplass for også for høylendingene.
- Revyfestivalen: ser at det går an å få til ting, virker attraktivt.
- Rehabiliteringssenter for Namdalen. Ny skole i -95, bra sykeheim bygningsmessig, men sprengt kapasitet nå, bra barnehagetilbud.
- Kommunen organisert i Indre Namdal regionråd.

I samtalen ble følgende tematisert:

- Samarbeidet med kommunen: "Vi er i samme hus og snakker med hverandre til enhver tid.

- Det vi får fra kommunen, kjører vi båten med...”
- Menighetsrådet har også brukt noe av egne oppsparte midler for å gjøre det arbeid en finner nødvendig/tjenlig. Hvordan tenke om strukturelt/formelt ansvar og tiltak finansiert ved menighetsrådets oppsparte midler?
- Konkrete tiltak: parkeringsplass, takrenner
- Rekruttering - spesiell utfordring nå for Høylandet, men også generelt for kirken.
- Lokal rekrutteringsutfordring pga deltidsstillinger (Organist 35%, kirkeverge 50%, kirketjener/kirkegårdsarbeider 50%). Også gode rekrutteringsmuligheter i tett lokalsamfunn.
- Rammevilkår bør opparbeides som gjør Høylandet klar for å ta imot trosopplæringsmidler og legge til rette for stillinger/tjenester med gode vilkår: Kontorer, hus, samarbeid.

Utfordringer

- Kirken må ha en struktur i møte med kommunen som er bærekraftig på sikt. Den velvilje som nå finnes er ikke et tilstrekkelig fundament for framtidig økonomisk og organisatorisk samvirke. Derfor er det viktig å arbeide med langsiktighet både når det gjelder organisering av kirkelig arbeid, når det gjelder bygg til kirkelig virksomhet og når det gjelder arbeidsgiveransvar og rekruttering.
- Sikring av kirkene
  - brannvarsling ikke på plass i Drageid og Kongsmo
- Rent økonomisk må kirken må få være med på oppturene, dersom en også skal være solidarisk ansvarlig i nedturene - solidarisk samhandling.

Konklusjon/refleksjon

- Gode samarbeidsrelasjoner et hovedinntrykk
- Kirkevergene svært viktig for formalisert og godt samarbeid mellom kirken og kommunen. Kirkevergene i en utsatt posisjon – formidler mellom menighetens behov og kommunenes økonomiske styring.
- De samme menneskene skal betjenes av kommune og kirke, det er her vi skal være kirke og tjene lokalsamfunnet. Hvordan kan vi være aktører i et lokalsamfunn gjennom de store samtalene? Hvordan skape møteplasser der vi er drømmeorientert, ikke bare budsjettorientert?

9. GUDSTJENESTER

9.1. Visitasgudstjeneste

Visitasgudstjenesten ble feiret i Høylandet kirke søndag 7. febr kl 11.00. Visitasgudstjenesten markerte også Høylandet kirkes 150årsjubileum. Se vedlagt agende.

9.2. Kveldsgudstjeneste med nattverd i Skage kirke 3. februar

Konfirmantene medvirket. Se vedlagt agende.

9.3. Kveldsgudstjeneste med nattverd i Ranem kirke 4. febr

Konfirmantene medvirket. Se vedlagt agende (preken v/prost Inge Torset)

Refleksjon:

Gudstjenestene vitner om et godt samvirke mellom kirke og foreninger/lag i bygdene

10. KIRKEMUSIKK

Den kirkemusikalske virksomhet i soknene kom fram gjennom visitasens gudstjenesteliv. I tillegg til kantors og organistenes musikalske ressurser, er det en god tradisjon for at bygdekor, gospelkor i regionen og andre av stedets musikalske krefter benyttes i gudstjenestelivet. Det arbeides bevisst i fellesrådsområdet med rekruttering av unge kirkemusikere, og dette kom også fram under visitasen.

Musikkens betydning i betjening av kirkens medlemmer kom også fram gjennom samtaler underveis i visitasen. Kantor kirkemusikernes oppgave som å gi en respons på begivenheter i livene til dem som går i kirken, i sorg og i høytid. Det musikalske tilsvaret er i stor grad farget av følelser. I begravelser er dette særlig viktig.

Barnekor har det vært i Skage/Ranem. Det ligger for tiden nede.

11. MØTE MED ARBEIDSLIV OG NÆRINGSVIRKSOMHET

11.1 Dialogmøte mellom næringsliv og biskop

- med omvisning på OCEM og møter med ledelse og ansatte, Skogmo industripark

Deltakere på møtet:

Ragnar Kjølglum, Svein Egil Ristad, Per Skaret, Karl Magne Grannes, Kåre Grongstad, Jorun Eide, Stein Magne Flasnes, Steinar Lien, Geir Høstland, Mariann Loeng Røttesmo, Frank Roger Amdal, Erik Flasnes, Anders Hammer, Inge Torset, Einar Vegge, Tor Singsaas

Omvisere i produksjonen, OCEM: *Karl Magne Grannes, Odd Isaksen, Monika Hannemann, Stian Grande*

Innhold:

Næringsparkens idegrunnlag:

30 ulike og selvstendige bedrifter samarbeider for å ivareta ansatte og å oppnå synergieffekter. Fokus på de ansatte som bedriftenes viktigste ressurs. Det ligger energi og skaperkraft i samarbeidet, dette kommer "utenpå" det bedriften lever av produksjonsmessig. Bedriftenes evne til å ta samfunnsansvar styrkes gjennom fellesskapet.

- tillit som nøkkelord
  - våge å tåle hverandres suksess, dele både suksesshistorier og problemer. Det er ikke helt forutsigbart hvem som tar ut andelene av gevinsten.

OCEMs bedriftshistorie og ledelsesfilosofi ble presentert med vekt på følgende

- OCEM vil bidra til å skape et attraktivt lokalmiljø – stolthet over bedrift og lokalsamfunn
- 16% av arbeidsstokken har utenlandsk bakgrunn, bl.a. fra Irak, Kosovo, Sverige, Polen.
  - dette har aldri vært problematisk, jobber mye med holdninger.
- Arbeidsmiljø:
  - tenke helhet, vise tillit, gi nødvendig opplæring for mestring av arbeidsoppgaver
- når arbeidstakere får problemer/blir sykemeldt:
  - våge å stille selvkritiske spørsmål i bedriften. Finnes årsakene til problemene innenfor eller utenfor bedriften? Er det arbeidstakeren eller bedriften som er syk?
- Gjennom systematisk arbeid etter disse prinsippene er sykefraværet gått kraftig ned.

- Konklusjon: Vi har brydd oss om enkeltpersoner, hjulpet folk på rett kurs.

Namas vekst presenterte følgende verdier som førende for bedriften:

- Arbeidsglede og Humor
  - herfra entusiasme, kreativitet og tilhørighet, erfaring at dette gir mestring
- Respekt for hverandre, på alle nivå
- Åpenhet, ærlighet raushet, aksept for at vi er forskjellige. Utvikling av framgang både på det sosiale og det faglige – arbeidsplassen kan gjerne være den eneste sosiale arenaen som arbeidstakerne har.
- Mål: gi kunden litt mer enn den forventer

I samtalen uttrykte biskopen anerkjennelse for måten bedriftene tenker helhetlig om menneske, arbeidsmiljø og samfunnsansvar. I denne bedriftskulturen fornemmes noe av arbeidets egenart og høye ideal. Det handler om at medarbeidere får ta ut det beste i seg selv og blir vist tillit.

Utfordringer

- Kirkens samhandling med arbeidsliv og næringsliv. Invitere sokneprest til årlig møte.
- Alderen på de som kommer i attføring går stadig ned – dette er betenkelig og en stor utfordring for samfunn og enkeltmennesker.

Konklusjon/refleksjon

Arbeidslivet blir forstått som en som en viktig arena der mennesker oppmuntres til å ta tak i ressurser i eget liv og å gi av sitt beste til fellesskapet. Visitasens tema "Overhalla i verden" ble her synliggjort gjennom gode eksempelfortellinger om kulturelt og menneskelig mangfold i arbeidslivet.

Som helhet handler næringsparkprosjektet om å unne hverandre alt godt. På lederskapsnivået ble lagspillet logikk framhevet: Å bli glad når noen tar del i det jeg lykkes med. Det var svært inspirerende å se/høre denne arbeidsmåten systematisert og praktisert. Kirke og arbeidsliv har felles anliggender i denne måten å tenke og handle på.

12. VISITASMØTE

Etter visitasgudstjenesten i Høylandet kirke ble det holdt visitasmøte i Høylandet samfunnshus. Biskop Tor Singsaas holdt der sitt visitasforedrag, se vedlegg.

Leder av Høylandet menighetsråd Hild Sissel Viken ønsket velkommen, leder i jubileumskomiteen Kari Mørkved Romstad ledet møtet. Høylandet vokalensemble og Høylandet blandakor deltok med musikalske innslag. Revyinnslag ved Jo Arne Kjøglum og Ole Anders Viken. Orientering om Høylandskirkas historie ved Andreas Mørkved Romstad. Bispisning.

13. OPPFØLGING AV VISITASEN

Følgende oppfølgingspunkter nevnes spesielt etter visitasen:

- Organisering av den kirkelige virksomhet
  - Fellestrådsområdet i Midtre Namdal gir verdifulle erfaringer med hensyn til sambruksgevinster. Det er viktig at disse erfaringene nyttiggjøres i hele Namdal

prosti ved innføring av trosopplæringsreformen. Det vil være en utfordring å skape bærekraftige strukturer som gjør kirken til en attraktiv og forsvarlig arbeidsgiver som samordner ressurser og samtidig tar vare på kvalitetene i de tette lokalsamfunnene.

- Samvirke mellom kirkelig tilsatte og frivillige
  - Samarbeidsrelasjonene er gode. En kan arbeide videre med å styrke bevissthet og tillit til at de som bor her, selv utgjør kirka. En kan bygge videre på den gode involveringen gjennom bruk av konfirmanter i gudstjenestene, slik det er blitt tydeliggjort under visitasen, og utfordre til enda større frivillig voksenengasjement.
- Kirkens delaktighet i samfunnets utfordringer.
  - Visitasen har i høy grad bekreftet at kirka er engasjert i lokalsamfunnenes utfordringer. Kirken er samfunnsbærende i beste forstand. Prestetjenesten er betraktet som en verdifull ressurs i tverrfaglig helsearbeid. Menighetenes ansatte og tillitsvalgte gir kirken en troverdig diakonal profil. Også i skole- og arbeidsliv har kirken stor tillit. Utfordringen videre blir hvordan den lokale kirke best kan forvalte sine ressurser for å svare på disse positive forventningene samtidig som kirkens ansatte kan ha gode og tjenlige arbeidsforhold.

14. VEDLEGG

- beretning om menighetsforholdene i Ranem, Skage og Høylandet, vedlagt protokollen, sendes ikke ut.
- Beretning fra fellesrådene i Midtre Namdal og i Høylandet, vedlagt protokollen, sendes ikke ut.
- Prostens befaringsrapport
- Biskopens visitasforedrag

Trondheim, september 2010

Einar Vegge
referent

DEN NORSKE KIRKE
Prosten i Namdal

Finn Christiansensv. 8
7800 NAMSOS
Tlf: 74216440
Faks: 74216441

Nidaros biskop
Erkebispegården
7013 TRONDHEIM

Namsos kirkekontor 22.01.2010
Vår saksbehandler: Inge Torset
Vår ref.: 10/00002-002
Arkivkode: 301

Befaringsrapport i forbindelse med visitas i Overhalla og Høylandet 3 - 7. februar 2010

Befaring av kirker og kirkegårder fant sted 22. 01. 2010 i Overhalla og 25. 01. 2010 på Høylandet.

Kontorvisitas 25. 01. 2010 ved kirkekontoret i på Høylandet og 27. 01. 2010 ved kirkekontoret i Overhalla.

Kontorvisitas

Kirkekontoret i Overhalla ligger i 2. etg. i kommunehuset i Overhalla og rommer kontorer for sokneprest og to kontoransatte. Publikum betjenes i tillegg gjennom et samarbeid med kommunens servicetorg. Dette sikrer en tilgjengelighet og et servicenivå som aldri ville vært mulig uten dette samarbeidet. Kontorene er hensiktsmessige og i samsvar med bispedømmets kontorstandard både i størrelse og utstyr. Kontoret deler kopimaskin med kommunen, men kunne hatt en enkel maskin på kirkekontoret for mindre kopieringsbehov.

Kirkekontoret på Høylandet ligger i 1. etg. i kommunehuset på Høylandet og rommer kontorer for kirkeverge og sokneprest. Kontorene er hensiktsmessige og i samsvar med bispedømmets kontorstandard både i størrelse og utstyr.

Kirkebøker og andre protokoller ble lagt fram, gjennomgått og godkjent med mindre merknader.

Befaring av Skage kirke og kirkegård

Kirkehuset fremstår i god teknisk stand, men bør nå males utvendig innen rimelig tid.

Syllstokken bør males snarest. Vinduene mot sør bør kittes og males.

Taket er nytt, men siden nytt tak ble lagt, har det vært problem med takstein som har falt ned.

Innvendig fremstår kirken velholdt og i god stand.

I koret kunne belysningen vært bedre. Dette gjelder særlig altertavle og alter.

Kirken har ikke rømningslys.

Salmetavlens rødfarge kunne med fordel gjenspeile altertavlens rødfarge på en enda bedre måte.

På enkelte steder kunne kirkerommet trenge mindre malingsflekking.

Kirkens liturgiske klær blir i dag ikke oppbevart på en tilfredsstillende måte. Her bør det

bygges/skaffes et skap i prestesakristiet for oppbevaring av messehaglne.
Kirkens konfirmantkapper kunne også vært oppbevart på en mer hensiktsmessig måte.

Kirkegården fremstår som velholdt med tilstrekkelig gravareal for mange tiår.
Den delen av kirkegårdsgjerdet som er i trematerialer, er umalt og noe mosegrodd.
Mot sør kunne dagens gjerde vært erstattet med et gjerde i samme utforming og materiale som kirkegården for øvrig, tre eller stein.
Skur for søppeldunker bør flyttes fra den gamle til den nye delen av kirkegården.
Planlagt port mot sør bør komme på plass samtidig med at planlagt vei over den nye kirkegården etableres. Planlagt parkeringsplass må samtidig ferdigstilles.
Kirkegården har også en beplantning som i noen grad er preget av at enkelte trær er i dårlig forfatning. Beplantningen bør gjennomgås, gamle trær tas ned og erstattes av nye trær etter en helhetlig beplantningsplan.

Befaring av Ranem kirke og kirkegård

Kirkehuset er prostiets smykke og eneste middelalderkirke.
Kirkens sørvegg rehabiliteres i 2010 og kirken vil da fremstå vakker og i god forfatning utvendig. Innvendig fremstår kirken velholdt og vakker.
Kirken har ikke rømningslys.
Kor, alter og altertavle burde vært bedre belyst.
Kirken burde hatt nytt og bedre skap i nordre tilbygg for oppbevaring av konfirmantkapper og lydutstyr.
Kirkesølv og andre klenodier er ikke sikret forsvarlig oppbevaring i brann- og innbruddsikkert skap.
Innvendig renhold er svært krevende, både teknisk og kostnadmessig.

Kirkegården fremstår som vakker, men også preget av gammel beplantning hvor mange av trærne har sett sine beste dager. Eldre trær fra hovedinngangens nordside og mot kirken bør saneres i sin helhet.
I kirkegårdens sør-østlige hjørne mangler en del av gjerdet.
Kirken er Overhallas 1000-årssted. Dette skal hovedinngangen til kirkegården markere med etablering av ny portal og smijernsporter. Denne vil komme på plass i 2010.
Nåværende redskapshus er lite og i dårlig forfatning. Nytt redskaps- og menighetshus med tidsmessige personalfasiliteter og rom for undervisning og menighetsaktiviteter er under planlegging.
Det er nå på høy tid å planlegge og sikre arealer slik at kirkegården har tilstrekkelig gravplasser når dagens kapasitet om noen år, er utnyttet.

Befaring av Drageid kirke og kirkegård.

Kirkehuset fremstår i generelt god stand både innvendig og utvendig.
Skap for brann og tyverisikker oppbevaring av kirkesølv, mangler.
Kirken har ikke rømningslys og mangler oppslag med prosedyrer ved brann og evakuering.
Utvendig tak er modent for utskifting.

Kirkegården fremstår godt vedlikeholdt, men trær og beplantning bør strammes opp.
Tilstrekkelig gravareal for fremtiden bør planlegges og erverves.

Befaring av Kongsmoen kirke og kirkegård

Kongsmoen kirke fremstår som et tjenlig gudshus for et lite lokalsamfunn, men har behov for noe vedlikehold, både utvendig og innvendig. Tårnet trenger rehabilitering og dette er planlagt. Sakristiveggene har noen råteskader og trenger derfor i nytt panel og må males. Innvendig må bakre vegg mot toalett, males. Benkene trenger noe malingsflekking. Lysgloben bør gis en bedre plassering ved fjerning av en halv kirkebenk. Noen av stolene i koret bør fjernes. Kirken har ikke rømningslys og mangler oppslag med prosedyrer ved brann og evakuering. Skap for brann og tyverisikker oppbevaring av kirkesølv, mangler.

Kirkegården har godt om gravplasser.

Vegetasjonen mot nord utenfor kirkegården kunne med fordel vært tynnet og stelt. I dag fremstår det nærmest som et tett villnis. Dette må eventuelt gjøres i samarbeid med nabo.

Befaring av Høylandet kirke og kirkegårder.

Høylandet kirke ligger høyt og vakkert over bygda og er i generelt brukbar stand.

Utvendig trenger den nå å males. Noe utskifting av panel må også påregnes.

Innvendig er det bare mindre behov for malingsflekking.

Altersølv et bør oppbevares brann og tyverisikkert i kirkens safe.

Dagens handikapheis fungerer dårlig og ny heis er planlagt i tilknytning til eksisterende bårerom. Her kan det også etableres handikaptaolett.

Kirkens hoveddør og dør til bårerommet bryter med kirkehusets utforming og kvalitet og bør skiftes.

Panel i taket over orgelet bør sjekkes. Fremstår som ustabil festet.

Kirken har ikke rømningslys og mangler oppslag med prosedyrer ved brann og evakuering.

Kirkegården ved kirken er full og bare tilgjengelig for gjenbruk. Gravene er lagt svært tett. Dette gir krevende vedlikehold.

Kirkegården øst for kirken ligger i vanskelig terreng og begynner nå å fylles. Framtidig gravareal må sikres og erverves.

Redskapshuset er i dårlig forfatning med råteskader. Trenger vedlikehold og reparasjoner.

Servicebygg for kirkegårdsarbeider er ok.

Vennlig hilsen

Inge Torset
Prost

Visitasforedrag

v/Nidaros biskop Tor Singsaas 7. februar 2010, Høylandet

Bispevisitas i Høylandet, Ranem og Skage sokn i Namdal prosti, 3. - 7. februar 2010

Takk

Først av alt: Takk for gode dager fylt av glede og velsignelser her på Høylandet og i Overhalla. En stor takk til sokneprest Anders Hammer som har gjort et meget grundig arbeid ved forberedelse og gjennomføring av visitasen. En takk også til menighetsrådene ved sine ledere Sissel Gustad i Skage menighetsråd, Arvid Aune i Ranem menighetsråd og Hild Sissel Viken i Høylandet menighetsråd, som representerer alle vi har møtt i menighetene. Takk til ordfører i Høylandet kommune, Lars Otto Okstad og ordfører i Overhalla Jostein Hindrum som representerer kommunene, som inkluderer skoler med elever og lærere, sykehjem med beboere og ansatte, frivillighetssentraler med ansatte og brukere, men også ansatte og ledelse på Ocem, ansatte og brukere på Rehabiliteringssenteret på Høylandet.

Til sist; også en stor takk til Solvår Rustad Rian som har fulgt med på de fleste møtene og dokumentert det meste i bilder.

Men våre tanker har disse dagene ofte vært hos sokneprest Elisabeth Thorseth, som er syk, og som er innlagt ved Namdal sykehus. Vi er svært urolig for henne.

Vi har bedt mye for henne under visitasen.

Må Gud velsigne henne!

Visitassom arbeidsform

Helt siden 1600 tallet har biskopene uavkortet holdt visitaser. Visitasen er den viktigste arbeidsformen for en biskop. I over 400 år har den vært det. Dette sier en god del om hvilken bærekraft og troverdighet visitasen har som arbeidsverktøy i vår kirke. Men det har selvsagt gjennom årenes løp vært endret en god del på visitasens mandat og innhold.

Gjennom visitasen kommer biskopen tett på menigheten som fellesskap, og de som gjør tjeneste der. Biskopen får møte lokalsamfunn og hverdagslivet til folk. Biskopens oppgave er gjennom visitasen å se til hvordan livet arter seg i menighet og lokalsamfunn i vid forstand, og utfordre til felles refleksjon omkring dette. Og ikke minst å være med på å peke ut retningen videre i framtida.

En biskop ikke kommer alene. Han leder et team som deltar aktivt under visitasen i drøftinger og vurderinger. Dette skjer i fellesskap og i samråd med menighetsråd og frivillige, ansatte i menighetene og i møte med kommunenes tillitsvalgte og ansatte. En særlig takk til de nærmeste medarbeiderne under visitasen, prost Inge Thorset og rådgiver Einar Vegge, og dessuten igjen sokneprest Anders Hammer og Solvør Rustad Rian i Overhalla og kirkeverge Kjell Oddbjørn Øie på Høylandet.

Kirke og folk i Namdalen

Bispevisitas er også fest. Flaggene har vært heist. Alle dører har stått "på vidt gap". En varm og sterk velkomst. Dette sier noe om den posisjonen som kirka har i disse 2 bygdene i Namdalen. Folk har en dyp tilhørighet til den. Vi vet hvor vi skal gå når det er noe viktig som skjer i livet. Vi har senest i dag fått være med på **barnedåp** i Høylandskirka. Et nytt barn er kommet til jord, og er blitt lagt i våre hender av Ham som er så mye større enn oss. Da må vi til kirka for å takke.

Også i overgangen fra barn til ungdom setter vi av et helt år i livet som **konfirmant**, et "annerledesår" som blir stående som et rødt tall i rekka av årstall i livet. Ved livets slutt overgir vi den vi har så uendelig kjær i hendene til Ham som ga oss livet. Vi blir igjen lagt tilbake i Guds barmhjertige hender!

Kirka nyter stor tillit blant folk her i Namdalen. Fordi den har vist seg å være bærekraftig gjennom århundrene?

Når presten banker på døra, så lukker folk opp. For de ser hvem som kommer. Ja, ikke nok med det. De kan og åpne opp for presten rom i sine liv som bare noen ytterst få får tilgang til. Forteller endelig om det som har vært skjult og holdt hemmelig. Dette sier noe om kirkas store og viktige plass i menneskenes liv, og som fyller oss som tjenestegjør med respekt og ydmykhet. Denne tilliten må vi forvalte med stor varsomhet. For her er vi på hellig grunn i menneskenes liv.

Hjemme - eller en fremmed i kirka?

Menneskene her i bygdene ser seg selv som en del av kirka. Men likevel kjenner mange på en fremmedfølelse når de kommer dit. En tenker at her er det andre som hører mer til enn meg; *"Jeg er innoen gang i blant. Jeg vet at jeg må hit når livet er blitt for komplisert, eller når noe stort og gledelig har hendt.*

Men når jeg kommer til kirka, så smyger jeg meg nesten inn. Jeg er redd for å forstyrre noen, og ser meg rundt for å være sikker på at jeg gjør alt riktig."

Når en kjenner seg sånn, så er vel ikke hjemmefølelsen den aller sterkeste?

Da er det viktig for meg å si; *"Her hører du til"! Du har en plass som er din i kirka.*

Jeg skulle så inderlig ønske at du kjente at her hører du hjemme, og at du våger å være tilstede her med hele deg, og med alt som er ditt!

Gud vil det slik! Vi er av ham, og han elsker oss gjennom alt!

Overhalla og Høylandet i verden - Møtesteder

Visitasen i Overhalla og Høylandet har hatt en overskrift med stor visjon og spennvidde;

"Overhalla og Høylandet i verden"

Dette har vært et stimulerende utgangspunkt. Det har hentet næring fra erkjennelsen av at vi lever i en verden med åpne grenser, med et stort mangfold av mennesker med ulik etnisitet, kultur og tro. Vi utfordres til å leve sammen som medmennesker med høyst forskjellig bakgrunn.

Tema har vært; hvordan vi møter det fremmede? Møtet med asylanter fra andre land, har vært en særlig utfordring for lokalsamfunnet her.

Men det fremmede er og en utfordring i samværet med våre gamle naboer. De vi er vokst opp sammen med, og de vi har levd med i alle år. For ingen av oss er like. Alle har vi noe som bare er vårt, og som er fremmed for den andre?

Alltid har vel bygdene hatt en eller annen som har vært definert som annerledes, og som er blitt holdt for å være "en original". Det har ikke bare vært enkelt for slike!

Hvordan skape anledning til at mennesker får vise hvem de er, og på en slik måte som de selv ønsker? Uten å bli møtt med fordommer?

Da må vi virkelig møtes.
Derfor har et annet viktig tema vært:

”Møtesteder”

Det må skapes møtesteder hvor vi lærer å forstå hverandre. Vi må i fellesskap finne ut hva som må til for å kunne leve sammen. Hvordan møter vi det som er annerledes? Hvordan få bukt med fordommene? Hvordan kan det fremmede bli til en ressurs? Hvordan møte hverandre med forventning?

Frivillighet

Menighetsrådene utfører et meget solid og trofast arbeid. Jeg vil takke alle dere som gjennom dette gjør en frivillige tjeneste, og som bruker mye av deres fritid på arbeid i menigheten. Når vi gir av oss selv, merker vi at vi vokser som mennesker og kristne. I dette ligger gjemt en stor hemmelighet. Frivillighet har en stor egenverdi. Mennesker blir på denne måten utfordret til å gi av sine evner og krefter til medmennesker. Når vi holder tilbake det som var ment for et medmenneske, blir vi fattigere. Når vi gir av oss selv, blir vi rikere og rikere, for vi får så mye **tilbake** fra den vi gir til. Det har vi erfart mange, vil jeg tro?

Gudstjenesteliv

Gudstjenesten er det viktigste møtestedet. Der vil han møte oss. Her vet vi at Gud er tilstede. Han har gitt løfte om at han er nær oss i Ord og sakrament. Her gir han seg selv. I kirka får vi høre hvem han egentlig er, og hva han vil oss.

Naturen er en viktig ”katedral” for namdalingen. Mange fornemmer Skaperen bak fjell, i lysets mange vakre skiftinger, i de dype skoger, i stillheten, i soloppgangen, ved tjernet, i det uventede møtet med elgen? Bak alt står Han som har skapt alt.

Men det er ”en taus Gud”. Og vi undres – hvem er du?

Gud er ”den tause Gud” i skaperverk og samfunn. Han står bak og utfordrer oss der. Men vi vet ikke hvem han er.

I kirka får vi høre hvem han er og hva han tenker om oss.

Han er en nådig og barmhjertig. Gud møter oss i Jesus Kristus. Slik Jesus var, slik er Gud.

Gudstjenesteordning

Det er et jevnt godt gudstjenesteliv som følger fast gudstjenesteordning fordelt mellom soknene.

En erfarer at det er de spesielle gudstjenester som samler flest mennesker.

Folk kommer når de har en grunn til å komme. Familiegudstjenester med utdeling av 4 årsbok, gudstjenester med 7- åringene i sentrum. Dåp og konfirmasjon har solid oppslutning. Friluftsgudstjenester samler mange.

Disse gudstjenestene oppleves som relevante og livsnære. Mange synes det er meningsfullt å være tilstede. Og det er mennesker i lik livsfase som søker sammen. Fellesskapsdimensjonen er viktig. Derfor er det god ”strategi” for menigheten å legge opp til slike

”livsfasegudstjenester”, hvor mennesker med lik livssituasjon møtes. Dette kan gjøres i enda større grad. Men en må ha et øye for de menneskene som ikke uten videre passer inn i slike mønstre. Livsfasetenkningen kan bli ekskluderende dersom en ikke skaper møtesteder som har andre perspektiv, som inkluderer de som ikke uten videre tilhører en familiesammenheng eller en spesiell gruppe.

Kirke/kommune

Det er et gjensidig forpliktende forhold mellom kirke og kommune. Gode og forutsigbare samarbeidsrelasjoner er etablert. Dette gjelder begge kommunene. Det handler om gode og faste møtesteder mellom Kirkeverge/Fellesråd/Rådmann.

Kirkevergestillingen er en viktig administrativ og forvaltningsmessige stilling i Den norske kirke. Kirkevergene har profesjonalisert den økonomiske og ordningsmessige forvaltning for menighetsråd og fellesråd. Kommuner og Fellesråd utfordres til å ha **faste og forpliktende** møter og drøftinger særlig i forberedelsesfasen i kommunens budsjettarbeid for kommende år.

Trosopplæring og dåpsopplæring

De sentrale grunnfortellingene i Bibelen må gjentas og gjentas. Hver ny generasjon må "kristnes" gjennom å få høre budskapet om Jesus Kristus.

Den norske kirke har nå fått en ny trosopplæringsplan. Menigheten skal gi en systematisk og planmessig opplæring av døpte barn fra 0-18 år. Stortinget bevilger midler år for år. Det skjer en gradvis opptrapping prosti for prosti. Vi vet ikke når midler kommer til Namdal prosti.

Men det kommer. Likevel har menighetene alt en solid trosopplæring på plass, selv om en foreløpig ikke har en plan som omfatter hele aldersspennet 0 til 18 år.

Dåpssamtaler er på plass. 4 årsbok deles ut, likeså bok til 7 åringer.

Menighetsrådene utfordres alt nå til å arbeide videre med sine trosopplæringsplaner, selv om de lovede økonomiske midlene foreløpig lar vente på seg. Start med det dere alt har.

Konfirmasjon

Det drives et godt og planmessig konfirmantarbeid med stor oppslutning blant de unge i menighetene.

Det er ønske om konfirmantleirer, da en vet at disse betyr mye i konfirmantarbeidet. De skaper et eget nært fellesskap. Prest, konfirmantlærere og konfirmanter blir kjent med hverandre på en helt annen måte. En får mye mer tid for hverandre. Og en får se mange flere sider av hverandre. Konfirmantleirene viser seg viktige fordi de gjør det mulig for flere å oppleve mestring, få vise fram andre sider av seg selv enn bare det intellektuelle/åndelige.

Voksne frivillige fra menigheten utfordres til å være med. Konfirmantforeldre bør og tre støttende til, uten at konfirmantene opplever dem som for påtrengende. Dette er en flott og meningsfull måte å investere i unge mennesker. For unge trenger mye voksenkontakt, modne mennesker som tar de unge på alvor, og som gir av sin tid til dem.

Det er en god og lang tradisjon i både Overhalla og Høylandet å være med i dugnadsarbeid og frivillig arbeid. "Humorfestivalen" på Høylandet er et godt og imponerende eksempel på dette.

Jeg utfordrer flere voksne til å være med, slik at konfirmantleirene blir et fast tilbud i konfirmantopplegget i Overhalla og Høylandet.

Møte med skolene:

Møtene med Øysletta skole og Høylandet skole ble sterke opplevelser. Her var det kreativitet, varme, spontanitet og stor mestringsevne både i framføring av tekster og sang og musikk.

Det er helt tydelig at begge kommunene har verdibaserte skoler som lever som de lærer.

Programmet mot mobbing, Zero, imponerte. Rektorene har et meget bevisst forhold til at skolen er et viktig "dannelsessted" for unge mennesker. De skal få med seg verdier som er bærekraftige i livet. Denne formidling skjer ved at en reflekterer over sentrale verdier som både praktiseres i klasserom og på lekeplass.

Møte med lærerne.

Møtet med lærerne i kommunene ble en refleksjon omkring skolenes og lærernes arbeid med formidling av verdier. Skolen er et sted der verdier utformes, leves ut og prøves, - "et samfunn" som speiler storsamfunnet, - et "øvingsrom" hvor elevene utfordres til å tenke over sin måte å leve på, i møte med seg selv og de andre. Grensesetting er en viktig verdi, - å få hjelp til å respektere egne og andres grenser.

Kirka ønsker å synliggjøre de kristne verdiene; nåde, barmhjertighet, tillit, rettferdighet, likeverd, åpenhet, kjærlighet. Disse verdier har sin opphavsmann med en klar signatur; Jesus Kristus.

Menighetsråd/Fellesråd

Menighetsråd og Fellesråd utfordres til å utvikle et ytterligere samarbeid med hverandre. Høylandet vil utvilsomt ha fordel av å tilhøre et større fellesrådsområde. For Fellesrådet i Høylandet er sårbart, ikke minst med hensyn til å rekruttere kompetente medarbeidere i viktige lovpålagte stillinger. Det er dessuten en fordel å tilhøre et større fellesskap hvor en har mulighet til å utveksle ressurser.

Høylandet fellesråd utfordres til å drøfte hvilken samarbeidsrelasjon en vil være mest tjent med i valget av "nabo-fellesråd". Her vil både prost og bispedømme kunne bidra med råd og vurderinger.

Ranem og Skage menighetsråd vil og ha fordel av å utvikle videre det samarbeid en alt har utviklet. Forhold tilsier at det ikke vil være mye å tjene på å slå sammen menighetsrådene. Befolkningsstrukturen i Skage og Ranem er slik at en uansett må en ha "et menighetsutvalg" lokalt som ser til "lokalmenigheten". Da er det like tjenlig å opprettholde nåværende "rådsstruktur". Denne strukturen vil nok også på en bedre måte opprettholde den lokale bevissthet knyttet til kirka.

Menighetstillinger

Det er ønske om flere menighetsstillinger rettet inn mot tradisjonelt menighetsarbeid, som kateket, diakon, trosopplærer. En venter på tildeling av trosopplæringmidler for menighetene i Namdal prosti, som ovenfor nevnt.

Dette aktualiserer samarbeidsbehovet mellom menighetene. Hvert sokn vil ikke få nok midler til å opprette egne stillinger. En må søke samarbeid med nabomenigheter for å utnytte de tildelte midler på best mulig måte.

Hvis en alt nå begynner å utvikle et samarbeid innenfor en del arbeidsområder, vil en være bedre rustet den dagen en får trosopplæringmidlene.

Kirkebygg og kirkegårder

Det er meget vakre kirker og kirkegårder, noe som understreker hvor viktig kirka er for folk i disse bygdene. De velstelte kirkegårdene viser at mennesket settes høyt, og har stor verdi i folks bevissthet. Kirkegården er "Gudshaven". Kirkehuset er "Helligstedet".

Arbeidsliv

Vi fikk et spennende møte med Overhalla kommunes arbeidsliv, representert ved Ocem næringspark. Dette er arbeidsplasser som er verdibasert. Vi merket en klar sammenheng mellom de verdiene de forskjellige arbeidsgruppene formidlet.

Det var meningsfullt og utfordrende for kirkens representanter å bli invitert inn til en samtale på en stor arbeidsplass om arbeidets betydning og verdi for det enkelte menneske og for lokalsamfunnet. Dette føler jeg trang til å takke spesielt for på vegne av oss alle.

Avslutning:

Vi vil takke for gode dager i Overhalla og Høylandet. Takk for stor gjestfrihet og åpne dører. Det gjorde inntrykk å bli invitert inn i så mange forskjellige sammenhenger, og bli så vennlig og varmt mottatt.

Det kristne budskap er sterkt rotfestet i disse bygdene. En "gjør" kristendom vel så mye som en "snakker" om den. Budskapet om Jesus Kristus er sterkt risset inn i folkebevisstheten og i folkelivet. Å ta vare på hverandre, er en av de viktigste verdiene. "Det du gjør i mot en av mine minste, har du gjort i mot meg" Så nært har Jesus Kristus knyttet seg til den minste mellom oss. Dere har sett noe av storheten i dette budskapet her i Namdalen. For dere lever det ut i bygder og grender og i møte med hverandre til hverdags.

Må Gud velsigne Høylandet, Ranem og Skage menigheter.

Tor Singsaas,
biskop i Nidaros